

OPINIE SEPARATĂ,

expusă în temeiul articolului 27 alineatul (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolul 67 din Codul jurisdicției constituționale

Prin prezenta, subsemnatul îmi exprim dezacordul cu soluția adoptată de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 36 din 23 noiembrie 2021, prin care a fost admisă parțial sesizarea nr. 25g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 66 alin. (7) și 84 alin. (13) din Codul serviciilor media audiovizuale și a fost declarat *neconstituțional* textul „și vor exclude publicitatea și *teleshopping*-ul din serviciile media audiovizuale străine retransmise” din articolul 66 alin. (7) din Codul serviciilor media audiovizuale. Dezacordul meu se referă, în special, la punctul 2 al dispozitivului Hotărârii adoptate, precum și la o parte din argumentele invocate în susținerea acestei soluții.

1. Curtea a constatat că prin dispoziția articolului 66 alin. (7) din Codul serviciilor media audiovizuale legislatorul a pus în sarcina distribuitorilor de servicii media o obligație absolută de a „[...] exclude publicitatea și *teleshopping*-ul din serviciile media audiovizuale străine retransmise”, obligație de natură să restrângă libertatea de exprimare garantată de articolul 32 din Constituție.

2. Prezenta opinie nu vine să respingă aplicabilitatea articolului 32 (alin. (1)) din Constituție [libertatea opiniei și exprimării] atât timp cât Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră prevede că statele semnatare se obligă să asigure libertatea de exprimare și de informare în spiritul articolului 10 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale și să garanteze libertatea recepționării, fără a se opune retransmisiunii pe teritoriul lor a serviciilor de programe care sunt conforme prevederilor acestei Convenții (articolul 4). Subsemnatul doar reiterează că în jurisprudența Curții s-a recunoscut că libertatea de exprimare nu este un drept absolut (HCC nr. 12 din 4 aprilie 2013, § 93), exercițiul lui fiind posibil de a fi restrâns prin prevederile articolelor 32 alin. (2) și (3) și 54 alin. (2) din Constituție. Mai mult, având în vedere caracterul relativ al dreptului la libera exprimare, statul are obligația pozitivă de a implementa un cadru legislativ și administrativ adecvat pentru a garanta un pluralism efectiv (a se vedea *Centro Europa 7 S.R.L. și Di Stefano v. Italia*, 7 iunie 2012, § 134; HCC nr. 16 din 4 iulie 2018, § 42) și a asigura protecția altor drepturi și interese publice constituționale care ar putea fi dezavantajate de dreptul la libera exprimare.

3. Curtea a considerat textul contestat ca fiind, pe de o parte, „contrar articolelor 4 și 32 din Constituție, așa cum au fost interpretate prin prisma articolului 4 din Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră” (§ 75), iar pe de altă parte, „fără a lua în calcul măsuri individuale mai puțin intruzive în libertatea de exprimare a distribuitorilor de servicii media audiovizuale și fără a diferenția programele (care includ publicitatea și *teleshopping*-ul) din statele parte la Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră și statele care nu sunt parte” (§ 76). Astfel, Curtea a distins între distribuitorii naționali care retransmit servicii media audiovizuale: **(a) din state parte la Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră, și (b) din state care nu sunt parte la această Convenție** însă fără a atribui acestei distincții vreo importanță.

a)

4. Așadar, este indiscutabil că retransmiterea serviciilor media audiovizuale din statele care sunt parte la Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră (ratificată prin Legea nr. 1555 din 19 decembrie 2002) **reprezintă un angajament internațional al Republicii Moldova.**

5. Fiecare stat membru al Convenției trebuie să se asigure că toate serviciile de programe transmise de un radiodifuzor ce ține de jurisdicția sa sunt conforme cu prevederile ei (articolul 5 parag.1). În baza acestei prevederi, operează prezumția că serviciile media audiovizuale dintr-un stat membru al Convenției retransmise în alte state membre, inclusiv în Republica Moldova, corespund prevederilor acestei Convenții.

6. Fără a diminua rolul acestei prezumții, Convenția a inclus mecanisme de protecție a spațiului audiovizual național. Astfel, articolul 16 din Convenție prevede că mesajele publicitare „nu trebuie să încalce regulile cu privire la publicitatea televizată” din statul în care sunt retransmise și, implicit, nu trebuie să afecteze concurența sau să pună în pericol sistemul de televiziune al acestui stat.

7. Am ajuns la concluzia că dispozițiile articolului 16 din Convenție acordă Republicii Moldova prerogativa de a lua măsuri legislative de protecție a spațiului audiovizual național de mesajele publicitare care încalcă concurența sau pun în pericol sistemul național de televiziune. Acestui scop, parțial, a servit textul declarat neconstituțional din articolul 66 alin. (7) din Codul serviciilor media audiovizuale, care urmărea și excluderea din serviciile media retransmise a publicității și *teleshopping*-ului care eludau normele naționale.

8. Din considerentele menționate *supra* am susținut că **textul contestat avea o aplicabilitate parțial justificată. Respectiv, acesta trebuia recunoscut constituțional în măsura în care publicitatea și *teleshopping*-ul din serviciile media audiovizuale din statele membre ale Convenției europene cu privire la televiziunea transfrontalieră și retransmise în Republica Moldova eludează reglementările naționale, afectează concurența și pun în pericol sistemul național de televiziune.**

b)

9. Retransmiterea în spațiul audiovizualului din Republica Moldova a serviciilor media audiovizuale din **statele care nu sunt parte la Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră nu se bazează pe un angajament internațional.**

10. Cu referire la incidența libertății de exprimare, garantată de articolul 32 din Constituție, Curtea a reținut că nu se poate afirma despre existența unei ingerințe în acest drept în cazul radiodifuzorilor din afara statelor membre ale Uniunii Europene, Statelor Unite ale Americii, Canadei, precum și din afara statelor care au ratificat Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră. Nimic nu-i împiedică pe aceștia să emită în continuare, în statele lor de origine (HCC nr. 16 din 4 iunie 2018, § 27).

11. Curtea a reținut că în statele membre ale Uniunii Europene, în Statele Unite ale Americii și în Canada standardele democratice sunt foarte ridicate și nu există riscul de nerespectare a standardelor prevăzute de Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră. Totodată, Curtea a lăsat să se înțeleagă că radiodifuzorii din statele care nu au ratificat Convenția riscă să nu îndeplinească standardele incluse în ea (a se vedea HCC nr. 16 din 4 iunie 2018 § 58).

12. Curtea a admis că autoritățile Republicii Moldova au obligația de a contracara în mod activ operațiunile de informare ostilă împotriva societății, precum și obligația de

a asigura informarea corectă a cetățenilor. În primul rând, este contracarată posibila influențare a rezultatului proceselor democratice din Republica Moldova, de către grupuri puternice din afara țării. În al doilea rând, este contracarată posibila influențare a opiniei publice, prin tehnici hibride, interzise de standardele Convenției europene cu privire la televiziunea transfrontalieră (a se vedea HCC nr. 16 din 4 iunie 2018, § 55), precum și provocate de nerespectarea principiilor activității de publicitate (*i.e.* loialitatea, onestitatea, autenticitatea și decența publicității; utilizarea formelor, metodelor și mijloacelor care nu aduc prejudicii spirituale, morale sau psihice consumatorilor de publicitate; concurența onestă; responsabilitatea față de consumatori, societate și stat).

13. Având în vedere aceste considerente, am ajuns la concluzia că există riscul că publicitatea și *teleshopping*-ul incluse în serviciile media audiovizuale retransmise din afara statelor membre ale Uniunii Europene, Statelor Unite ale Americii, Canadei, precum și din afara statelor care au ratificat Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră să nu respecte nici standardele acestei Convenții și nici reglementările naționale care protejează concurența, piața de publicitate și sistemul național de televiziune.

14. Soluția Curții de deschidere a spațiului audiovizual național pentru retransmisiunea necontrolată a publicității și *teleshopping*-ului din statele care nu au semnat Convenția europeană cu privire la televiziunea transfrontalieră este, cel puțin, până la o eventuală intervenție a legislatorului, de natură să afecteze nu doar concurența în domeniul publicității, buna funcționare a sistemului național de televiziune, dar și alte valori constituționale. În acest caz, libertatea de exprimare în procesul de retransmitere a publicității și *teleshopping*-ului este de natură să afecteze interese publice concrete, *i.e.* ordinea publică, drepturile și libertățile altor persoane. Iată de ce am considerat că norma contestată îndeplinea un rol constituțional determinat și avea sarcina de a proteja piața națională de publicitate.

15. Din considerentele menționate *supra* la §§ 8, 13-14, am optat pentru constituționalitatea textului „și vor exclude publicitatea și *teleshopping*-ul din serviciile media audiovizuale străine retransmise” din articolul 66 alin. (7) din Codul serviciilor media audiovizuale, în măsura în care serviciile media audiovizuale din statele străine retransmise în Republica Moldova eludează reglementările naționale privind publicitatea și *teleshopping*-ul, afectează concurența și pun în pericol sistemul național de televiziune.

**JUDECĂTOR
AL CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Nicolae ROȘCA